

Current Issues of Mass Communication, Issue 27 (2020)

Journal homepage: <http://comstudies.org>

<https://doi.org/10.17721/2312-5160.2020.27.21-30>

UDC 007:070.422:342.813

Instrumental Competence of Journalists as One of the Main Educational Results of Their Professional Training

Oleksii Sytnyk *

<https://orcid.org/0000-0002-0853-1442>

*PhD in social communications,
Associate Professor
of the Department of Multimedia Technologies and Media Design
Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University
36/1 Yurii Illienko str., Kyiv-119, Ukraine*

* Corresponding author's e-mail address: sytnyk@knu.ua

ABSTRACT

The study provides an analysis of skills required for journalists to use information and communication technologies in professional practice in accordance with modern challenges. The main *objective* of the present article is to substantiate the need to form the journalist's instrumental competence in the professional training framework in the specialty "Journalism" in higher education institutions of Ukraine. *Methodology*: theoretical (abstraction, concretization and generalization of scientific research, pedagogical and professional experience), general (analysis, synthesis, analogy and extrapolation of the analyzed issue to the current state of professional journalism training in Ukraine). *Findings and conclusions*: 1) as a result of the documentary research, the concept of "instrumental competence of a journalist" (ICJ) was revealed; 2) based on the results of the analytic review of scientific sources and educational documents, the relevant components of journalists' instrumental competence (knowledge/skills related to software mastering, digital resources and technologies for creating and disseminating media content) are identified; 3) based on the analysis of educational programs in the specialty "Journalism" in Ukrainian higher education institutions, we postulate the need to revise the principles of blocks formation of disciplines aimed at mastering students' ICJ. Avenues for further research are proposed, in particular, search for mechanisms to maintain a balance between academic knowledge and technological skills in journalism educational programs, which primarily requires the study of positive experiences of modernization of journalism education.

KEYWORDS: journalism professional training; professional competence; instrumental competence; information and communication technologies; journalism.

Інструментальна компетентність журналістів як один із основних освітніх результатів їх професійної підготовки

Ситник Олексій Валерійович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри мультимедійних технологій і медіа дизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<https://orcid.org/0000-0002-0853-1442>

Резюме

Дослідження присвячено аналізу навичок, необхідних журналістам для використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній практиці відповідно до викликів сучасності. *Мета* – обґрунтувати необхідність формування інструментальної компетентності журналіста в межах професійної підготовки фахівців за спеціальністю «Журналістика» в закладах вищої освіти України. *Методи*: теоретичні (абстрагування, конкретизація та узагальнення наукових пошуків, педагогічного та професійного досвіду), загальні (аналіз, синтез, аналогія та екстраполяція досліджуваного питання на сучасний стан професійної підготовки журналістів в Україні). *Результати*: розкрито поняття «інструментальна компетентність журналіста» (ІКЖ); визначено актуальні відповідно до запитів ринку праці компоненти ІКЖ; на основі аналізу освітніх програм за спеціальністю «Журналістика» в українських закладах вищої освіти аргументовано необхідність перегляду принципів формування блоків дисциплін, спрямованих на оволодіння студентами ІКЖ. Запропоновано напрями подальшого дослідження, зокрема пошук механізмів дотримання балансу між академічними знаннями та технологічними навичками в освітніх програмах з журналістики, що передусім потребує вивчення позитивного досвіду модернізації журналістської освіти.

Ключові слова: професійна підготовка журналістів; професійна компетентність; інструментальна компетентність; інформаційно-комунікаційні технології; журналістика.

Вступ

Трансформація журналістської професії пов'язана, зокрема з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і використанням їх для розв'язання професійних завдань, а також зі змінами у принципах формування інформаційного простору загалом. Це зумовлює необхідність модернізації професійної підготовки журналістів. Невідповідність швидкості реагування закладів вищої освіти щодо змістово-методичної організації професійної підготовки майбутніх фахівців швидкості розвитку технологій може бути однією з причин невідповідності такої підготовки вимогам роботодавців до випускників закладів вищої освіти. Так, за результатами опитування студентів, випускників і роботодавців у межах міжнародного проекту «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм» (DESTIN), що втілюється програмою ЄС Еразмус+ КА2 (Співробітництво задля інновацій та обміну передовим досвідом. Розвиток потенціалу у вищій освіті), з'ясовано, що працевлаштувавшись, колишні студенти проходять додаткове навчання, щоб отримати практичні техніки та навички, пов'язані з роботою (DESTIN, 2019).

Одним із побажань студентів щодо необхідних змін у сучасній журналістській освіті є потреба у практичних курсах, зокрема для оволодіння навичками роботи із сучасним комп'ютерним забезпеченням (Sirinyok-Dolgaryova & Liubchenko, 2019), що дає змогу сформувати інструментальну компетентність журналістів.

Першим кроком вирішення означеної проблеми може бути науковий аналіз її стану шляхом вивчення відповідних праць та освітніх документів й узагальнення актуального досвіду щодо формування компонентів інструментальної компетентності журналістів відповідно до професійних потреб у сучасних умовах.

Професійна компетентність журналістів є предметом вивчення в дослідженнях В. Башманівського, А. Вегліса (A. Veglis), А. Захарченка, О. Катал (O. Catal), Б. Носової, К. Роял (C. Royal), Я. Фруктової, І. Чемериса, С. Шевчук та ін. науковців. Трансформації журналістської діяльності та пов'язані з ними вимоги до професійної журналістської освіти досліджуються такими організаціями, як Міжнародний центр журналістів (International Center for Journalists), Європейський центр журналістики (European Journalism Centre), Об'єднання репортерів-дослідників та редакторів (Investigative Reporters and Editors Inc.), Європейська обсерваторія журналістики (European Journalism Observatory), Національна рада з підготовки журналістів (National Council for the Training of Journalists), Всесвітня рада з питань журналістської освіти (World Journalism Education Council) та ін. Означені проблеми журналістської освіти і динамічність змін, описаних у дослідженнях згаданих науковців та організацій, зумовлюють необхідність узагальнення актуальних теоретико-практичних положень й екстраполяцію їх на предметне поле професійної підготовки журналістів у закладах вищої освіти України.

Метою статті є обґрунтування на основі результатів аналітичного огляду наукових джерел і освітніх документів необхідності формування інструментальної компетентності журналіста (ІКЖ) під час професійної підготовки фахівців за спеціальністю «Журналістика» в закладах вищої освіти України.

Методи

Представлене у статті дослідження є частиною наукових пошуків, спрямованих на вивчення змін у змістових характеристиках професійної підготовки фахівців медіагалузі в закладах вищої освіти України, спричинених стрімким розвитком сучасного українського та світового медіасередовища. Дослідження здійснювалося в кілька етапів. Перший етап – пошуково-аналітичний – полягав у пошуку праць, які фокусуються на сучасному визначенні актуальних складників професійної компетентності журналістів. Для цього було використано бази даних електронних репозиторіїв (Wiley Online library, ScienceDirect (Elsevier), Інформаційний центр освітніх ресурсів ERIC, SAGE Knowledge Platform, Google Scholar) та онлайн-бібліотек організацій, відповідальних за проведення досліджень (UNESCO, National Council for the Training of Journalists та ін.). Пошук необхідних праць здійснювався із застосуванням відповідних комбінацій ключових слів (наприклад, «професійна компетентність журналіста», «патерни журналістської роботи», «ІКТ-навички журналіста» та ін.), а також із застосуванням методу снігової кулі. На цьому етапі використано такі теоретичні методи: абстрагування – для виокремлення на основі огляду наукової літератури й освітніх документів інструментальної компетентності як складника професійної компетентності журналістів; конкретизація – для деталізованого вивчення і систематизації науково-практичних знань про інструментальну компетентність журналістів. Другий етап – узагальнювальний – полягав в узагальненні поглядів науковців та експертів на проблему модернізації журналістської освіти відповідно до викликів сучасності та виокремленні компонентів ІКЖ, сформованість яких є необхідною умовою для успішної професійної діяльності сучасного журналіста. На цьому етапі застосовано такі загальні методи наукового пошуку: аналіз і синтез – для визначення складників ІКЖ на основі вивчення розгля-

дуваних джерел; аналогія та екстраполяція – для зіставлення поглядів науковців і стейкхолдерів та узагальнення результатів компаративного вивчення їх в аспекті сучасного стану професійної підготовки журналістів в Україні. Подальші етапи дослідження, пов'язані з вивченням і зіставленням уявлень студентів, викладачів і журналістів-практиків щодо компонентів професійної компетентності фахівців медіагалузі, зокрема визначених компонентів ІКЖ, будуть висвітлені в окремих статтях (Hryvko et al., 2020).

Результати

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (Верховна Рада України, 2014), компетентність визначають як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок та особистісних якостей, необхідних для успішного провадження професійної діяльності.

У Стандарті вищої освіти України за спеціальністю 061 «Журналістика» (Міністерство освіти і науки України, 2019) виокремлено 3 групи компетентностей, якими мають оволодіти здобувачі вищої журналістської освіти – інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій зазначено в переліку загальних компетентностей без подальшого уточнення і деталізації, що зумовлено специфікою аналізованого документа.

Виокремлення автором інструментальної компетентності журналіста в структурі професійної зумовлено: (1) поділом знань на декларативні (теоретичні, фундаментальні) та процедурні (практичні, інструментальні) (Schaap, 2011, p. 22); (2) особливостями сучасного медіапростору, невід'ємною частиною якого є інформаційно-комунікаційні технології як основні інструменти професійної діяльності журналістів. Отже, інструментальну компетентність журналістів визначаємо як сукупність процедурних знань фахівців про наявність та призначення інформаційних програмних засобів, технологій, обладнання, інтернет-інструментів і сервісів, а також вміння використовувати їх можливості у процесі створення та поширення медіапродуктів відповідно до запитів ринку праці.

Аналіз освітніх документів і наукових праць дав змогу з'ясувати необхідність приділення особливої уваги формуванню ІКЖ у процесі професійної підготовки журналістів. Так, у пояснювальній записці Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 061 «Журналістика» зазначено, що мультимедійність сьогодні є «очевидним трендом сучасного журналізму, а також сфери комунікування в цілому», а тому вимоги щодо володіння ІКТ-навичками «стосуються всієї журналістики й видавничої справи, а також інших видів соціальної комунікації» (Міністерство освіти і науки України, 2019, с. 10).

У статті (Zaffar & Shakeel, 2009) стверджується, що ІКТ-навички є ключовими в контексті попиту роботодавців, а тому надання студентам можливості здобути ґрунтовний ІКТ-досвід у процесі здобуття вищої журналістської освіти є викликом для освітян, які мають оперативного реагувати на динамічні зміни в професійній діяльності журналістів, пов'язані з розвитком цифрових технологій (Zaffar & Shakeel, 2009, p.64–65).

У своїй статті А. Вегліс (A. Veglis) і А. Помпортис (A. Pomportis) висвітлюють результати дослідження, що демонструють відсутність знань журналістів у певних сферах ІКТ (Veglis & Pomportis, 2013). За даними дослідження «Журналісти в роботі» («Journalists at Work») (Spilsbury, 2018), проведеного Національною радою з підготовки журналістів (Велика Британія) у 2018 р., 64% опитаних журналістів (N=73000) висловили думку про те, що їм необхідні нові або додаткові навички, щоб бути повністю ефективними (Spilsbury, 2018, p.60). До них 46% респондентів відносять навички медіааналітики в соціальних медіа, 45% – відеомонтаж, 37% – навички роботи в Photoshop, 36% – журналістика даних (Spilsbury, 2018, p.60–61). Така ситуація, на думку Дж. Павлік (J. Pavlik), пов'язана з тим, що розвиток технологій стрімко трансформує журналістику

водночас у 4 сферах: (1) як журналісти роблять свою роботу; (2) зміст новин; (3) структура або організація виробництва новин; (4) відносини між організаціями новин, журналістами та їх численними публікаціями (Pavlik, 2000). У дослідженні М. Спілсбері зафіксовано свідчення журналістів про зміни у способах та інструментах здобування інформації (Spilsbury, 2018, р. 7), а також у вимогах до кваліфікації і професійних навичок фахівців – вони мають бути мультикваліфікованими та вміти працювати з широким спектром медіаплатформ (Spilsbury, 2018, р. 8). О. Катал (Ö. Çatal) аналізує технологічні зміни в журналістській діяльності, що приводять до трансформації професії. Серед них автор виокремлює технологічно зумовлені зміни в робочому процесі; зміни в практиці збору новин; прискорення моделей виробництва контенту; конвергенцію прикладних програм для друку та інтернет-публікації (Çatal, 2017). У зв'язку з дослідженням того, як інтернет-журналістика змінює практику та процес виробництва новин журналістами, автор дійшов висновку, що включення до навчальних програм професійної підготовки журналістів навичок із медіаграмотності і технологічних навичок є однією з вимог сучасності.

С. Догерті (Doherty, 2012), К. Роял (Royal, 2017) та ін. обґрунтовують доцільність упровадження курсів щодо оволодіння майбутніми журналістами ІКТ-навичками. Актуальність цього питання доводить Б. Франклін (B. Franklin), аналізуючи інтелектуальне переосмислення теоретико-методологічних основ журналістики в численних наукових публікаціях, присвячених вивченню фундаментальних зрушень у академічному та науковому полі досліджень журналістської практики в цифрову епоху (Franklin, 2014).

У наукових публікаціях ведуться дискусії щодо навичок, необхідних журналістам для досягнення професійних успіхів у сучасному діджиталізованому медіасередовищі. Різні погляди на це питання аналізують, зокрема, Б. Кріч та А. Мендельсон (Creech & Mendelson, 2015). К. Роял (Royal, 2017) висвітлює дослідження, в якому проаналізовано вимоги до потенційних працівників в оголошеннях роботодавців. У дослідженні виявлено, що третіми найбільш бажаними навичками після попереднього професійного досвіду і навичок письма у списках вимог є інтернет/мультимедіа навички (Royal, 2017, р. 386).

Погляди членів Європейської асоціації з підготовки журналістів (European Journalism Training Association) щодо цього питання узагальнено в Тартуській декларації (Tartu Declaration, 2006; 2013). У цьому документі поміж 10 основних компетентностей журналістів виокремлюється компетентність представляти інформацію в ефективній журналістській формі, що охоплює такі вимоги до підготовки журналіста: готовність використовувати різні типи технік і технологій сторітелінгу, презентувати контент ефективними комбінаціями вербальних, графічних, аудіо- та відеозасобів фіксування інформації, вміння використовувати інформаційні технології для створення журналістського продукту (Tartu Declaration, 2006, 2013).

Якими саме технічними навичками мають оволодіти здобувачі вищої журналістської освіти протягом навчання? Детально ІКТ-навички, необхідні журналістам, визначив А. Вегліс (Veglis, 2013) відповідно до етапів виробництва новин, а саме – збір інформації, верифікація інформації, обробка інформації, представлення та розповсюдження медіапродукту. На кожному з цих етапів журналісти використовують відповідні ІКТ-інструменти, які охоплюють програмні засоби, інтернет-інструменти та сервіси. Навички, необхідні для цього, автор запропонував згрупувати в 5 категорій (Veglis, 2013). Перша охоплює базові навички роботи з ІКТ (робота з пакетом офісних програм та використання основних послуг інтернету). Друга категорія – навички веб-публікації (базові знання HTML та CSS, а також уміння працювати з системами управління контентом – CMS (WordPress, Drupal, Joomla тощо). До третьої категорії було віднесено Web 2.0 навички: створення та поширення контенту за допомогою платформ і технологій (соціальних мереж, блогів, Wikis, соціальні закладки (social bookmarking), RSS). Четверта категорія ІКТ-навичок стосується вебмовлення – створення подкастів і стрімів, п'ята об'єднує

навички журналістики даних, що полягають в опрацюванні великого масиву даних та візуалізації їх.

Дискусійним залишається питання щодо необхідності знання журналістами мов програмування: деякі дослідники вважають достатнім знання основних принципів кодування для продуктивної співпраці з програмістами, інші впевнені, що оволодіння журналістами мовою кодування є необхідним. Аргументуючи таку думку, К. Роял наводить приклад оголошень деяких роботодавців, у яких зазначено, що кандидатура, яка претендує на посаду журналіста, має володіти сучасною мовою програмування (Royal, 2017, р. 386). На думку Д. Гіллмора (D. Gillmor), журналісти мають розуміти базові принципи програмування в умовах реальності, коли «комп'ютерний код дедалі частіше є частиною того, що нас оточує, і послуг, якими ми користуємося» (Gillmor, 2016, р. 816). У зв'язку з цим автор вважає, що у процесі професійної підготовки студенти мають прослухати хоча б короткий курс JavaScript або здобути базові знання для співпраці з програмістами (Gillmor, 2016, р. 816).

Вивчення проаналізованих джерел, а також Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 061 «Журналістика» (Міністерство освіти і науки України, 2019), Паспорту професії «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації» (Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації, 2012), дослідження «Журналісти в роботі» (Journalists at Work survey) (Spilsbury, 2018), Моделі навчальної програми з журналістики (UNESCO, 2007), Тартуської декларації (Tartu Declaration, 2006, 2013) та ін. дало змогу виокремити такі актуальні в умовах сьогодення компоненти інструментальної компетентності журналістів (знання/уміння/навички, які стосуються володіння програмним забезпеченням, цифровими ресурсами і технологіями для створення і поширення медіа контенту): вміння працювати із соцмережами; вміння писати тексти для мобільних пристроїв / інтернету; знання правил безпеки роботи у мережі; вміння використовувати соціальні медіа для дослідження; проведення моніторингу інтернет-видань, друкованих ЗМІ і телебачення; володіння інформаційними панелями, функціоналом соціальних медіа; знання нормативно-правового регулювання інтернет-контенту; здійснення промоушину медійного продукту; знання особливостей мобільної журналістики; навички опрацювання фотографії; вміння редагувати / монтувати відео; володіння програмним забезпеченням Photoshop, Illustrator, InDesign; знання правил та навички проведення відеозйомки; знання теорії інтернету та інтернет-технологій; володіння інструментами CMS (системи управління контентом) Wordpress, Joomla тощо; навички дизайну та верстки сторінки електронних видань; вміння оптимізувати контент до пошукових систем SEO; знання основ і навички веб-дизайну; вміння візуалізувати дані, створювати інфографіку; навички цифрового маркетингу; володіння інструментами розробки веб-сайтів; володіння програмним забезпеченням для аналізу даних; знання мов кодування (HTML, CSS, тощо).

Обговорення

Проведене дослідження документів дає змогу зробити такі основні висновки.

Використання ІКТ в процесі професійної підготовки журналістів зумовлено не лише методичними особливостями організації освітнього процесу, а й вимогами ринку праці до професійної компетентності журналістів. Відповідно до світової наукової думки, володіння інструментальною компетентністю є однією з основних вимог до професійної підготовки випускників закладів вищої освіти за спеціальністю «Журналістика». До її компонентів належать знання про програмні засоби, технології і спеціальне обладнання, інтернет-інструменти та сервіси, необхідні на кожному етапі реалізації професійної діяльності журналістів (від проектування до створення й поширення медіа продукту), а також вміння використовувати їх можливості відповідно до професійних завдань.

Аналіз освітніх програм за спеціальністю «Журналістика» в українських закладах вищої освіти показав, що більшість дисциплін, спрямованих на оволодіння аналізованими ІКТ-навичками, здебільшого виокремлено в спецкурси, часто згруповані в один із вибіркового блоків. Це означає, що за умови вибору всіх таких дисциплін (що неможливо з огляду на певні обмеження) їх сумарний обсяг становитиме не більше 25% кредитів ЄКТС. У цьому аспекті необхідно звернути увагу на Паризьку декларацію (World Journalism Education Council, 2019), укладену Всесвітньою радою з питань журналістської освіти, одним із пунктів якої є необхідність підтримки балансу між академічними знаннями та технологічними навичками журналістського ремесла (World Journalism Education Council, 2019). По-друге, такий принцип компонування навчальних дисциплін ускладнює вибір студентами із пропонованого їм переліку тих, які найбільше відповідають сучасним професійним потребам журналістів (у зв'язку з віднесенням їх до однієї групи вибіркового дисциплін), що може означати необхідність перегляду (вдосконалення) механізму групування як самих дисциплін, так і їх блоків. Підтвердженням висловленої думки є результати опитування студентів за проектом «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність і професіоналізм» (DESTIN, 2019): респонденти визначили однією з основних проблем саме організацію вибору дисциплін. У Підсумковому звіті панелі рецензування експертною комісією 20 освітніх програм українських закладів вищої освіти, які здійснюють професійну підготовку журналістів (DESTIN, 2019), зазначено, що «велика кількість академічних програм так чи інакше обмежує вибір студентів, наприклад, рекомендуючи конкретні дисципліни». Крім цього, під час зазначеного проекту виявлено проблему балансу теоретичних і практикоорієнтованих дисциплін, а також відсутність практичного досвіду викладачів у сучасній технологічно трансформованій медіагалузі, що може бути причиною зниження якості технологічного компонента професійної підготовки (зокрема, сегмента діджитал-журналістики) та відсутністю порозуміння між роботодавцями та освітянами (DESTIN, 2019; Hjelmgren, 2019; Kostyuk & Sirinyok-Dolgaryova, 2019; Sirinyok-Dolgaryova & Liubchenko, 2019). У зв'язку з цим перспективними вважаємо подальші дослідження, спрямовані на пошук механізмів дотримання балансу між академічними знаннями та технологічними (ІКТ) навичками в освітніх програмах з журналістики, що передусім потребує вивчення позитивного досвіду модернізації журналістської освіти.

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. (2014). Закон про вищу освіту України. *Відомості Верховної Ради, №37-38, ст.2004*. Ред. від 18.03.2020. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
- Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації. (2012). Паспорт професії. Отримано з http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/zhurnalist_multimediynih_vidan.pdf.
- Міністерство освіти і науки України. (2019). Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 06 Журналістика, спеціальність 061 Журналістика. Отримано з <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/061-zhurnalistika-bakalavr.pdf>.
- Стан журналістської освіти на факультетах журналістики в Україні. Результати пілотного дослідження (2016). Спеціальний звіт. К.: «Детектор медіа», 48 с.
- Çatal, Ö. (2017). New Technologies Challenging the Practice of Journalism and The Impact of Education: Case of Northern Cyprus. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*. 13(11), 7463–7472. Retrieved from <https://www.ejmste.com/download/new-technologies-challenging-the-practice-of-journalism-and-the-impact-of-education-case-of-northern-5133.pdf>

- Creech, B., & Mendelson, A. L. (2015). Imagining the Journalist of the Future: Technological Visions of Journalism Education and Newswork. *The Communication Review*, 18:2, 142–165, DOI: 10.1080/10714421.2015.1031998.
- DESTIN (2019). Desk review panel summary report. Summary of the survey of Students and Employers. Retrieved from <http://www.destin-project.info/desk-review-panel-summary-report>
- Doherty, S. (2012). Will the Geeks Inherit the newsroom? Reflections on why Journalists should learn Computer Science. *International Journal of Technology, Knowledge, and Society*, 8, 111–121.
- Franklin, B. (2014). The Future of Journalism. *Journalism Studies*, 15:5, 481-499, DOI: 10.1080/1461670X.2014.930254.
- Gillmor, D. (2016). Towards a New Model for Journalism Education, *Journalism Practice*, 10:7, 815-819, DOI: 10.1080/17512786.2016.1164998.
- Hjelmgren, N. (2019, revised in 2020). FOJO – courses for professional journalists. Materials of DESTIN project. Retrieved from <http://www.destin-project.info/presentations/>
- Hryvko, A., Zhuk, Yu. & Sytnyk O. (2020). Exploring students' views on ICT skills as the components of journalists' professional competence: EDM aspect. *CEUR-WS Conference Proceedings, 2732. Part V. 20200934*, 934–947. Retrieved from: <http://ceur-ws.org/Vol-2732/20200934.pdf>
- Kostiuk, V. & Sirinyok-Dolgaryova, K. (2019, revised in 2020) Challenges for Journalism Education in Ukraine: Quality of Academic Staff. Materials of DESTIN project. Retrieved from <http://www.destin-project.info/presentations/>
- Pavlik, J. (2000). The Impact of Technology on Journalism. *Journalism Studies*, 1:2, 229-237, DOI: 10.1080/14616700050028226.
- Royal, C. (2017). Coding the Curriculum: Journalism Education for the Digital Age. *Global Journalism Education In the 21st Century: Challenges and Innovations*. Edited by Robyn S., the U.S.A.: Goodman & Elanie Steyn Regent Press., 468 p.
- Sirinyok-Dolgaryova, K. & Liubchenko, Yu. (2019). Prospects of change in Ukrainian journalism education according to student-centered approach. *Держава та регіони. Серія «Соціальні комунікації»*. № 2 (38). 119–125.
- Schaap, H. (2011). *Students' Personal Professional Theories in Vocational Education: Developing a Knowledge Base*. Dissertation. 162 p.
- Spilsbury, M. (2018). *Journalists at Work*. Their views on training, recruitment and conditions. Independent research commissioned by the National Council for the Training of Journalists. UK.
- Tartu Declaration (2006, revised in 2013). Retrieved from <https://www.ejta.eu/tartu-declaration>. Дата звернення 15.03.2020.
- UNESCO (2007). *Model curricula for journalism education: UNESCO Series on Journalism education*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151209?posInSet=1&queryId=350b85b0-ecbe-467d-9a4c-ab9d5c864321>.
- Veglis, A. (2013). Education of journalists on ICTs: Issues and opportunities. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, 2, 265–279. DOI: 10.1386/ajms.2.2.265_1.
- Veglis, A., & Pomportis, A. (2013). A Journalists in the Age of ICTs: Work Demands and Mass Communication. *Educator*, 69(1), 61–75. DOI: 10.1177/1077695813513766.
- World Journalism Education Council (2019, July 8). *Paris Declaration of Freedom of Journalism Education*. Adopted by the World Journalism Education Council during its plenary session, on July 8th 2019. Retrieved from <https://wjec.net/about/paris-declaration-of-freedom-of-journalism-education/>

Zaffar, Sh., & Shakeel, K. (2009). Usage, Acceptance, Adoption, and Diffusion of Information & Communication Technologies in Higher Education: A Measurement of Critical Factors. *Journal of Information Technology Impact (JITI)*, 9, 63–80.

Надійшла до редакції 24.02.2020

References

- Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine] (2014). Zakon pro vyšču osvitu Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoji Rady*, #37-38, st.2004. Red. vid 18.03.2020 [Law on Higher Education of Ukraine. *Verkhovna Rada Bulletin*, No. 37-38, p. 2004. Ed. from 03/18/2020]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
- Žhurnalist mul'tymedijnykh vydan' zasobiv masovoji informaciji. Pasport profesiji [Journalist of multimedia publications. Passport of the profession]* (2012). Retrieved from http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/zhurnalist_multimediynih_vidan.pdf.
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine] (2019). *Standart vyščoji osvity Ukrainy: peršyj (bakalavr's'kyj) riven', haluz' znan' 06 Zhurnalistyka, special'nist' 061 Zhurnalistyka [Higher education standard of Ukraine: first (bachelor) level, field of knowledge 06 Journalism, specialty 061 Journalism]*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/061-zhurnalistyka-bakalavr.pdf>
- Çatal, Ö. (2017). New Technologies Challenging the Practice of Journalism and The Impact of Education: Case of Northern Cyprus. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(11), 7463–7472. Retrieved from <https://www.ejmste.com/download/new-technologies-challenging-the-practice-of-journalism-and-the-impact-of-education-case-of-northern-5133.pdf>
- Creech, B., & Mendelson, A. L. (2015). Imagining the Journalist of the Future: Technological Visions of Journalism Education and Newswork. *The Communication Review*, 18:2, 142–165, DOI: 10.1080/10714421.2015.1031998.
- Doherty, S. (2012). Will the Geeks Inherit the newsroom? Reflections on why Journalists should learn Computer Science. *International Journal of Technology, Knowledge, and Society*, 8, 111–121.
- DESTIN (2019). Desk review panel summary report. Summary of the survey of Students and Employers. Retrieved from <http://www.destin-project.info/desk-review-panel-summary-report>
- Franklin, B. (2014). The Future of Journalism. *Journalism Studies*, 15:5, 481-499, DOI: 10.1080/1461670X.2014.930254.
- Gillmor, D. (2016). Towards a New Model for Journalism Education, *Journalism Practice*, 10:7, 815-819, DOI: 10.1080/17512786.2016.1164998.
- Hjelmgren, N. FOJO – courses for professional journalists. Materials of DESTIN project. Retrieved from <http://www.destin-project.info/presentations/>
- Hryvko, A., Zhuk, Yu. & Sytnyk O. (2020). Exploring students' views on ICT skills as the components of journalists' professional competence: EDM aspect. *CEUR-WS Conference Proceedings, 2732. Part V. 20200934*, 934–947. Retrieved from: <http://ceur-ws.org/Vol-2732/20200934.pdf>
- Kostiuk, V. & Sirinyok-Dolgaryova, K. (2019) Challenges for Journalism Education in Ukraine: Quality of Academic Staff. Materials of DESTIN project. Retrieved from <http://www.destin-project.info/presentations/>
- Pavlik, J. (2000). The Impact of Technology on Journalism. *Journalism Studies*, 1:2, 229-237, DOI: 10.1080/14616700050028226.

- Royal, C. (2017). Coding the Curriculum: Journalism Education for the Digital Age. *Global Journalism Education In the 21st Century: Challenges and Innovations*. Edited by Robyn S., the U.S.A.: Goodman & Elanie Steyn Regent Press., 468 p.
- Sirinyok-Dolgaryova K., Liubchenko Yu. (2019). Prospects of change in Ukrainian journalism education according to student-centered approach. *State and Regions. Series: Social Communications. № 2 (38)*. 119–125.
- Schaap, H. (2011). *Students' Personal Professional Theories in Vocational Education: Developing a Knowledge Base*. Dissertation. 162 p.
- Spilsbury, M. (2018). *Journalists at Work*. Their views on training, recruitment and conditions. Independent research commissioned by the National Council for the Training of Journalists. UK.
- Tartu Declaration (2006, revised in 2013). Retrieved from <https://www.ejta.eu/tartu-declaration>. Дата звернення 15.03.2020.
- UNESCO (2007). *Model curricula for journalism education: UNESCO Series on Journalism education*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151209?posInSet=1&queryId=350b85b0-ecbe-467d-9a4c-ab9d5c864321>.
- Veglis, A. (2013). Education of journalists on ICTs: Issues and opportunities. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*. 2. 265–279. DOI: 10.1386/ajms.2.2.265_1.
- Veglis, A., & Pomportis, A. (2013). A Journalists in the Age of ICTs: Work Demands and Mass Communication. *Educator*, 69(1), 61–75. DOI: 10.1177/1077695813513766.
- World Journalism Education Council (2019, July 8). *Paris Declaration of Freedom of Journalism Education*. Adopted by the World Journalism Education Council during its plenary session, on July 8th 2019. Retrieved from <https://wjec.net/about/paris-declaration-of-freedom-of-journalism-education/>
- Zaffar, Sh., & Shakeel, K. (2009). Usage, Acceptance, Adoption, and Diffusion of Information & Communication Technologies in Higher Education: A Measurement of Critical Factors. *Journal of Information Technology Impact (JITI)*. 9, 63–80.

Submitted 24.02.2020